

Fylkesmannen i
NORDLAND

- virker til Nordlands beste

Handlingsplan for hubro

Årsrapport 2012

Miljøvernavdelinga

Rapport 8 /2013

Tittel:

Handlingsplan for hubro. Årsrapport 2012

Utgiver:

Fylkesmannen i Nordland

Antall sider: 11

ISBN: 978-82-92558-57-7

Dato: 23.09.13

Forsidefoto: Stig Olsen

Utarbeidet av: Mia Husdal, fmnomma@fylkesmannen.no

Emneord:

Hubro *Bubo Bubo*

Handlingsplan for trua arter

Årsrapport 2012

Oppsummering:

Hubro er en truet art i Norge og derfor ble det utarbeidet egen handlingsplan for arten i 2009 og Fylkesmannen i Nordland har fulgt opp planen siden oppstart. I 2012 ble det registrert aktivitet ved 193 av 285 kjente hekkelokaliteter som ble sjekket. Overvåking av hubro ble startet opp i Aust – Agder, Telemark og Rogaland i 2012. Dette skjer i tillegg til eksisterende overvåking som pågår i Nordland. 2012 var en dårlig hekkesesong og i både Telemark og Rogaland ble det kun påvist 1 hekking med produksjon av 1 unge. I Aust-Agder ble det ikke registrert hekking i overvåkingsområdet. 2012 var første året med tilskudd til tiltak på linjenettet og det ble tildelt ca 4.5 mill. kroner på 14 ulike prosjekter. I arbeidet med forvaltningsplan for hubro i Lurøy kommune ble førsteutkastet diskutert i flere møter.

Forord

Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet en nasjonal handlingsplan for hubro. Handlingsplanen var ferdig i 2009 og virker i perioden 2009-2013 før den revideres. Fylkesmannen i Nordland har fått det nasjonale koordineringsarbeidet med handlingsplanen og har derfor utarbeidet årlige rapporter som oppsummerer foregående års tiltak.

Fra slutten av 1800- tallet gikk bestanden av hubro kraftig tilbake i Norge og i dag er hubroen på den norske rødlista som sterkt truet (EN). Hubroen var tidligere en alminnelig hekkefugl i hele Norge opp til og med Troms. I dag er hovedutbredelsen langs kysten fra Aust-Agder til Helgelandskysten i Nordland med siste estimat på 356 – 607 par (Jacobsen og Røv 2007).

Handlingsplanen lister opp mange tiltak som skal igangsettes for å hjelpe hubroen, men hovedvekten ligger på kartlegging, overvåking og tiltak for å forhindre elektrokusjon (strømgjennomgang). Det er behov for å gjennomføre tiltakene i handlingsplanen i store deler av landet og utfordringene varierer fra værutsatte kyststrøk til utilgjengelige bergvegger i innlandet.

Innhold

Forord	3
1. Nasjonal referansegruppe	5
2. Kartlegging	5
3. Overvåking	8
4. Tilskuddsordning rettet mot tiltak på linjenettet	8
5. Informasjon	9
6. Retningslinjer for hogst	9
7. Forvaltningsplan for hubro i Lurøy kommune	9
8. Sauebeite og vånd	10
9. Litteratur	11

1. Nasjonal referansegruppe

Handlingsplanen var ferdigstilt i april 2009 og i etterkant ble det etablert ei nasjonal referansegruppe som skal bistå prioritering av tiltak.

Referansegruppa består av:

- Miljødirektoratet
- Energi Norge
- Norsk Ornitologiske Forening (NOF)
- Norsk Vassdrags- og Energidirektorat (NVE)
- Norges Skogeierforbund (fra 2011)

Referansegruppa møtes årlig samt informeres fortløpende om aktuelle saker. 20. mars 2012 ble det årlige møtet avholdt i Trondheim hos Miljødirektoratet. I tillegg til referansegruppa deltok Norsk Institutt for Naturforskning, Statens naturoppsyn og fylkesmennene i Hedmark og Hordaland.

På møtet ble status for handlingsplanen gjennomgått og det ble sett på hovedutfordringer ved revidering av planen. Miljødirektoratet gikk gjennom de ulike tilskuddsordningene og NVE presenterte brosjyren om fugl og kraftlinjer. Norges Skogeierforbund presenterte de nye retningslinjene for hogst som var ferdig utarbeidet i desember 2011. NINA delte erfaringer fra OPTIPOL prosjektet. I tillegg gikk NOF gjennom status for kartlegging og overvåking av hubro.

Hovedkonklusjonene etter møtet var:

- Det er viktig fortsatt å prioritere tiltak mot elektrokusjon ved revidering av handlingsplanen.
- Gjennomføring

av tiltak vil være ressurskrevende og kreve stor vilje hos ulike instanser

- I tillegg er det viktig å se på byttedyrtilgangen, handlingsplan mot mink og videre kartlegging
- Det er ønskelig med innspill i forbindelse med revidering av handlingsplanen
- Ny stortingsmelding påpeker økt fokus på kabling samtidig som piggisolatorer ikke skal benyttes. NVE har dermed endret vilkår ved tildeling av områdekonsesjoner. Hvis piggisolatorer skal benyttes må det søkes til NVE

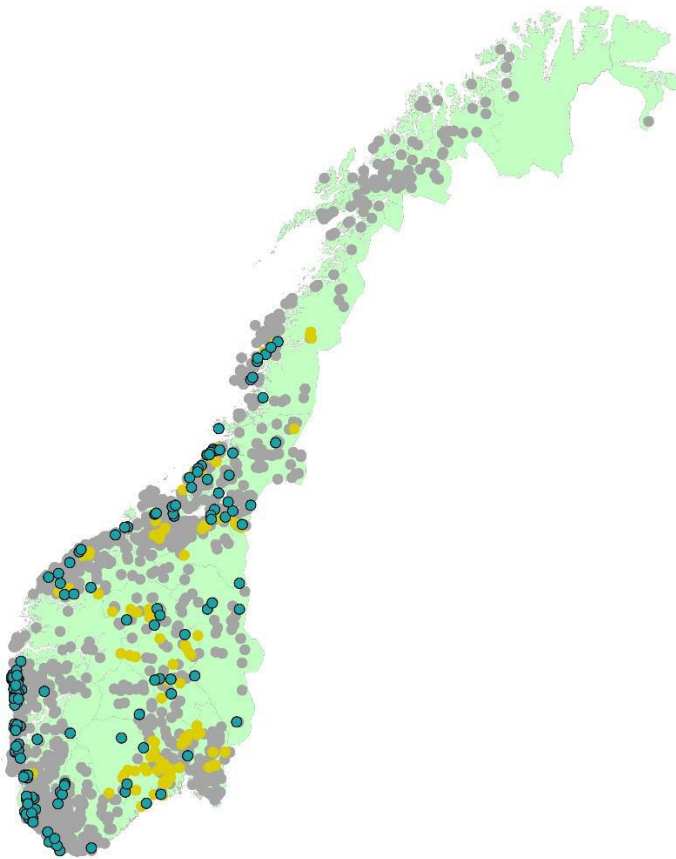
2. Kartlegging

2.1 Generelt

Den nasjonale kartleggingen i regi av NOF ble avsluttet i 2012. I etterkant vil den bli videreført fylkesvis med fokus på områder som ikke tidligere er kartlagt eller der stedfestingen er unøyaktig. I 2012 ble 285 kjente hekkelokaliteter sjekket og av disse var det aktivitet ved 193. Det finnes foreløpig ingen oversikt fra alle fylkene over hvor mange sikre hekkinger som ble registrert, men det er totalt rapportert inn 12 vellykkede hekkinger.

Hubro i flukt Foto: Stig Olsen

Figur 1: Oversikt over 2012-sesongen. Eldre kjente og potensielle lokaliteter som ikke ble sjekket i 2012 (grå, n = 918), sjekkede lokaliteter i 2012 (gul, n = 285) og lokaliteter med tegn til aktivitet i 2012 (blågrønn, n = 193). Kartet er ikke oppdatert i forhold til innkommende data for 1 lokalitet i Troms samt for Sleneset i Nordland (*Shimmings m. fl. 2013*)

2.2 Oversikt 2012

Etter Shimmings m.fl. 2013

Finnmark Ingen kartlegging.

Troms Observert spor tegn ved en lokalitet

Nordland Det ble sjekket minimum 61 lokaliteter og registrert aktivitet ved 42 av disse lokalitetene.

Nord-Trøndelag Det ble registrert aktivitet ved 18 av 28 lokaliteter som ble sjekket i 2012. Antall territorier med registrert aktivitet var dobbelt av det som ble observert året før.

Sør-Trøndelag 26 lokaliteter ble sjekket og det ble registrert aktivitet ved 15 av disse. Det var færre lokaliteter som ble undersøkt enn i 2011.

Møre og Romsdal Til sammen ble 26 lokaliteter for hubro sjekket og det ble registrert aktivitet ved 8 av lokalitetene. Dette inkluderer én ny. Det eneste hekkeforsøket som ble registrert ble avbrutt.

Sogn og Fjordane To lokaliteter ble sjekket og ble det kun funnet spor tegn som antagelig er fra tidligere år.

Hordaland Til sammen ble det sjekket 31 lokaliteter og et ble registrert aktivitet ved 30 av lokalitetene. Det er like mange som i forrige sesong. Vellykket hekking ble bekreftet på fire av disse.

Rogaland Det ble registrert aktivitet ved 25 av 35 lokalitetene som ble sjekket. Det ble konstatert vellykket hekking ved kun én av lokalitetene der hubro gjorde hekkeforsøk

Vest-Agder Det ble påvist aktivitet ved 11 lokaliteter og registrert mulig hekking ved 5 av lokalitetene. Usikkert hvor mange som ble sjekket.

Aust-Agder Det ble sjekket 20 kjente lokaliteter og registrert aktivitet ved 10 av lokalitetene. Ingen vellykket hekking. Til tross for at det var en dårlig sesong for hubro så ble to nye lokaliteter for hubro funnet.

Telemark Det ble sjekket 19 lokaliteter og registrert aktivitet ved 10 av lokalitetene. Et tilsvarende resultat som 2010 og 2011. Det ble registrert en vellykket hekking.

Vestfold Det ble sjekket 8 lokaliteter i 2012, men uten at det ble hørt hubro. Ingen aktivitet ble registrert ved noen av lokalitetene i prosjektperioden 2008-2012.

Buskerud Av ni lokaliteter som ble besøkt ble mulig hekking registrert ved kun to av disse. Dette er det tredje dårlige året på rad i fylket. Færre lokaliteter ble sjekket i 2012 sammenlignet med tidligere år.

Oppland Det ble notert aktivitet ved 9 av 29 lokaliteter som ble sjekket i 2012, med ropende individer hørt ved disse lokalitetene.

Hedmark Hubro ble registrert ved 6 lokaliteter i 2012, derav én som var en ny lokalitet som ikke var kjent fra før. Det ble ikke notert hekkforsøk ved noen av disse lokalitetene i 2012.

Oslo og Akershus Det ble lyttet etter hubro ved 20 lokaliteter i 2012. Det ble hørt hubro ved kun en av disse. Dette er den samme lokaliteten som det har blitt hørt hubro ved i de siste årene.

Østfold Vellykket hekking ble konstater ved en lokalitet i 2012. I tillegg ble det funnet sportegn etter hubro ved to

lokaliteter og det er sannsynlig at hubro ble hørt ved ytterligere en lokalitet.

2.3 Oversikt hele prosjektperioden (2008 – 2012)

Etter prosjektperioden er det totalt samlet 1392 kjente hekkelokaliteter og 895 av disse er sjekket i felt en eller flere ganger. Det har i løpet av prosjektperioden vært tegn til aktivitet ved 467 av lokalitetene ved minst en anledning.

Tabell 1. Fylkesvis oversikt over antall lokaliteter som er registrert totalt og antall lokaliteter som er sjekket i løpet av prosjektperioden (2008-2012) (*Shimmings m. fl. 2013*)

<i>FYLKE</i>	<i>TOTALT</i>	<i>SJEKKET</i>	<i>%*</i>
Finnmark	6	1	17
Troms	61	8	13
Nordland	170	104	61
Nord – Trøndelag	110	53	48
Møre og Romsdal	190	148	78
Sogn og Fjordane	32	9	28
Hordaland	111	61	55
Rogaland	166	97	58
Vest - Agder	117	88	75
Aust – Agder	20	19	95
Telemark	19	19	100
Buskerud	57	47	82
Oppland	69	50	72
Hedmark	24	23	96
Oslo og Akershus	20	20	100
Vestfold	15	15	100
Østfold	19	15	79
Totalt	1395	895	64

* Prosent lokaliteter sjekket i 2012 av alle kjente lokaliteter i fylket

Totalt har 63 av lokalitetene blitt sjekket alle fem sesongene på rad.

3. Overvåking

Som en oppfølging av den nasjonale handlingsplanen for hubro overvåkes arten nå i utvalgte områder i Norge. Overvåkingsmetodikken er utarbeidet av NOF i samarbeid med Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Nordland (Ranke 2012). Overvåkingen består av to deler; lytting og lokalisering av territorier, og registrering av produksjon, ringmerking og innsamling av biometriske data.

I 2012 ble det startet opp overvåking i tre områder; Telemark, Aust-Agder og Høg-Jæren i Rogaland. Dette første året viste seg å være et svært dårlig hekkeår for hubro. Både i Telemark og Rogaland ble det kun påvist 1 hekking med produksjon av 1 unge. I Aust-Agder ble det ikke registrert hekking i overvåkingsområdet i 2012 (Øien m. fl. 2013).

I tillegg har det pågått overvåking i Lurøy kommune i Nordland siden 1989. Det startet i regi av Rana Museum og senere har det pågått i regi av Høyskolen i Hedmark. De siste årene har Miljødirektoratet gitt tilskudd til overvåkingen. I 2012 ble registrert aktivitet

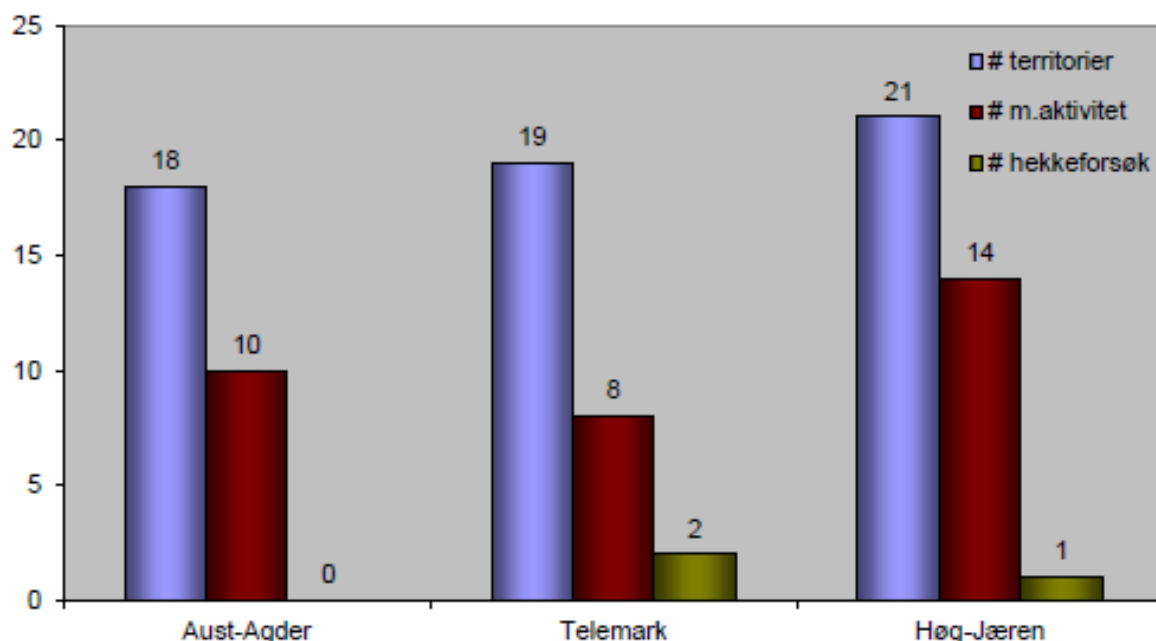
ved 23 av lokalitetene.

4. Tilskuddsordning rettet mot tiltak på linjenettet

Tiltak på kraftledninger er det viktigste punktet i handlingsplanen. Fra 2010 har hovedfokuset vært kartlegging av farlige stolpekonstruksjoner og liner innenfor en radius på 2 km fra hekkelokaliteter med nyere aktivitet. Det er kraftledninger med middels sterk spenning (22 kV – 132 kV) som er de farligste på grunn av konstruksjon. Oversikt over 22 kV - nettet ligger hos de ulike nettselskapene og i Norge er det ca 130 nettselskap med områdekonsesjoner.

I statsbudsjettet for 2012 ble det satt av fem millioner for å gjennomføre tiltak for å forhindre strømoverslag for 2012. Pengene var et ledd i ei satsning der regjeringa de neste årene vil bruke 30 millioner for å redusere belastninga for hubroen.

Figur 2: Oversikt over antall territorier (blå søyle), antall territorier med registrert aktivitet (røde søyler) og antall registrerte hekkinger (grønne søyler) i de tre overvåkingsområdene i 2012. (Øien

m. fl. 2013)

I 2012 var det til sammen 14 søknader på tilskuddsmidlene og det ble gitt tilsagn om tildeling av kr 4. 585. 000,- Omtrent 16 % av disse midlene gikk til forberedelse til tiltak. Forberedelsene er rettet mot utvelgelse av områder med store konflikter og prioriteringer av master innenfor konfliktområdene. Tiltakene som ble gjennomført rettet seg i hovedsak mot isolering av piggisolatorer/montering av sittepinner og piggmatter, isolering/flytting av transformatorer og fjerning /kabling av farlige linjestrekk.

På grunn av sen fordeling av midler ble mange av tiltakene ikke avsluttet i 2012. Enkelte av tiltakene ble heller ikke gjennomført på grunn av for dårlig tid til planlegging.

5. Informasjon

Det meste av informasjonsflyten tilknyttet handlingsplanen går gjennom nettsiden; www.fylkesmannen.no/hubro. Her legges informasjon fra kartlegging, overvåking samt erfaringer fra prosjekter i hele landet. I forbindelse med tilskuddsordningen gis det og informasjon om søknadsfrister.

Hvis det er behov for å kontakte ulike fylkesmenn ligger det kontaktinformasjon på nettsiden. Nettsiden kan benyttes av andre fylkesmenn til å legge ut litt informasjon om pågående prosjekter, noe som vil initieres framover fra Fylkesmannen i Nordland.

Det er mulig å melde seg på nyhetsvarsling for å holde seg oppdatert i forhold til handlingsplanen.

6. Retningslinjer for hogst

I 2011 ble Norges Skogeierforbund anmodet om å utarbeide retningslinjer for hogst i tilknytning til hekkelokaliteter for hubro. Disse ble ferdigstilt ved utgangen av 2011 og vil innarbeides i bedriftenes rutiner i sertifiseringen (ISO 14001).

Reglene som er satt for hubro er:

- Hensynsområde – Radius 100 m. Brattere enn 60 grader; 100 m til hver side og 50 m fra bergvegg
- Område uten forstyrrelse – Radius 400 m fra hekkelass
- Tidsperiode uten forstyrrelse – 1. jan. til 31. juli

7. Forvaltningsplan for hubro i Lurøy kommune

Arbeidet med forvaltningsplan for hubro i Lurøy kommune har pågått gjennom store deler av handlingsplanens periode. I 2012 ble det avholdt møte både i styringsgruppa, arbeidsgruppa og referansegruppa. styringsgruppa består av ordfører i Lurøy kommune og fylkesmiljøvernsjef hos Fylkesmannen i Nordland. Hovedtema for møtet i styringsgruppa var plan for videre prosess. I utgangspunktet skulle planen avsluttes i 2012, men kommunen ønsket å få avklart klagesaken knyttet til vindkraftanlegget på Sleneset før kommunestyret behandlet forvaltningsplanen.

Arbeidsgruppa består av en representant fra Fylkesmannen i Nordland og en representant fra administrasjonen i Lurøy kommune. Hovedtema for møtet var tema i forvaltningsplanen hvor det var behov for nærmere avklaringer. Blant annet har det vært en økning i bruk av utgangersau i kommunen noe kan påvirke bestanden av vånd i kommunen. Kan være behov for beiteplan og bruk av SMIL – midler hvis tiltak skal gjennomføres. I tillegg er det en økende bruk av området, spesielt tilknyttet padleturisme. Det vil være viktig at planen ser på i hvor stor grad området skal skjermes eller tilrettelegges. På mange av øyene der det tidligere hekket hubro er det i dag mink. Planen må også se på hvilke tiltak som er aktuelle for å bekjempe mink på disse øyene.

Det var flere av de samme problemstillingene som ble tatt opp på møte i referansegruppa. Lurøy Bondelag, Nord Norsk Vindkraft, Rødøy – Lurøy kraftverk og Lurøy kommune deltok på møtet i referansegruppa.

8. Sauebeite og vånd

I 2012 undersøkte Karl Frafjord ved Universitetet i Tromsø spor tegn fra vånd på 21 øyer i Solværøyene. 11 av disse øyene var beitet av utgangersau og 10 var ikke beitet. Mengden spor tegn ble rangert

fra 1 – 10. Konklusjonene etter analyser av data var at det nesten ikke var vånd på øyer med sau. Spor tegn etter vånd ble kun registrert i små områder i kantsoner og på starrmark. Hovedutbredelsen av vånd var i grasmark på øyer uten sau.

Hubro sitter på sittepinne i Lurøy kommune Foto: Jan Ove Gjershaug

9. Litteratur

Flere av rapportene ligger på www.fylkesmannen.no/hubro

Bevanger, K., Bartzke, G., Brøseth, H., Dahl, E.L., Gjershaug, J.O., Hanssen, F., Jacobsen, K.-O., Kvaløy, P., May, R., Meås, R., Nygård, T., Refsnæs, S., Stokke, S. & Thomassen, J. 2011. *Optimal design and routing of power lines; ecological, technical and economic perspectives (OPTIPOL)*. Progress Report 2011 - NINA Report 762. 52 pp.

Direktoratet for naturforvaltning 2008. *Handlingsplan for hubro Bubo bubo*. Rapport 2009-1

Kålås, J A., Viken, Å. Henriksen, S & Skjelseth, S. (red.) 2010. *Norsk Rødliste for arter 2010*. Artsdatabanken, Norge.

Oddane, B. Undheim, O. & Undheim, O. 2008. *Kartlegging av hubro på Høg-Jæren- våren 2008*. Naturforvalteren AS. Rapport 2008-3.

Ranke, P. S., & Øien, I. J. 2012. *Metodikk for overvåking av hubro*. NOF-notat 2012-14. 8 s.

Shimmings, P., Øien, I.J., Ranke, P. S., Oddane, B. & Steen, O. F. 2013. *Resultater fra NOFs landsdekkende kartlegging av hubro i 2012*. NOF-notat 2013-14. 14 s.

Øien, I.J., Gunleifsen, L., Oddane, B., Ranke, P.S. & Steen, O.F. 2013. *Overvåking av hubro i Norge i 2012*. NOF-notat 2013-11. 11 s.

Statens hus

Moloveien 10

tlf: 75 53 15 00 || fax: 75 52 09 77

fmnopost@fylkesmannen.no

www.fmno.no

ISBN nummer:

www.twitter.com/FMNordland || www.facebook.com/FylkesmannenNO